

Landskabskarakterområde 7, Lavbundsområderne Råbylille Sø, Råby Sø og Busemarke Mose samt de sandede områder nord for Busemarke mose

Foto 1: Busemarke Sandlodder set fra Søndre Landevej.

Foto 2: Råby Sø set fra Råby Sandlodder.

Foto 3: Busemarke Mose

Nøglekarakter

Variert middel til småskala landskab bestående af lavbundsarealer med varierende arealanvendelse samt landbrugsjord i omdrift i områder påvirket af jordfygning. Variationen betinges i høj grad af variation i artssammensætning, form og orientering af beplantningen.

Landskabskarakter

Variert middel til småskala landskab bestående af drænede lavbundsarealer, et sommerhusområde samt arealer, som er påvirket af jordfygning. Variationen i området er dels betinget af variationen imellem ovennævnte delområder dels høj grad af variation i beplantningen inden for de enkelte delområder. Omkring Busemarke Sandlodder opdeles det opdyrkede bakkede terræn af nord-/sydgående enkeltrækkede hegn af enten røn, poppel, mirabel eller andre løvfældende arter. Endvidere findes på bakketoppe og på skrånninger plantninger af nål oftest delvist omgivet af løvfældende arter. Mange forskellige arter er repræsenteret i området. Terræn og beplantning skaber et varieret småskala landskab. Fra Søndre Landevej findes et åbent kig ud over rørsumpen i Busemarke Mose, der ligger som en homogen flade i et ellers varieret område. Busemarke Mose adskilles visuelt fra det bagvedliggende landskab af en beplantning af nål som dækker en stor del af Råby Sandlodder.

Råby Sø, som er drænet og ligger hen som brak, er overordnet domineret af hylde, som står langs åbne dræningskanaler som strækker sig i øst-/vestgående retning. Dette mønster suppleres med beplantninger af blandet nål og løv langs nord- og sydsiden af mosen. Råby Sø adskilles fra kysten af en højere liggende opdyrket morænebakke. Nærheden til havet fornemmes kun helt nede ved strandkanten, idet der findes beplantning langs hele kysten. Sommerhusområdet fremstår som en grøn grænse i landskabet bestående af birk og fyr.

Landskabstype: Lavbundsarealer med mose og jord i omdrift som ligger delvist brak samt jordfygningspåvirkede sandede jorde i bakket terræn med landbrugsjord i omdrift med mange småskove og levende hegn.

Beliggenhed og afgrænsning

Se kortbilag 1D for afgrænsning.

Dette landskabskarakterområde strækker sig over lavbundsområderne Holmemose i vest, sommerhusområdet ved Råbylille Strand, Råbylille Sø, Råby Sø, Busemarke Mose samt de sandede områder Råby Sandlodder og Busemarke Sandlodder nord for Busemarke Mose.

I det følgende vil blive refereret til Søndre Landevej. Søndre Landevej løber fra Busemarke og vestover i den nordlige del af karakterområdet. De øvrige stednavne, der refereres til, vil fremgå af 4-cm kortet på kortbilag 1D.

Naturgrundlag

Naturgrundlaget i dette karakterområde udgøres af naturregion 6 og det sydvestlige hjørne af naturregion 3.

Naturregion 6 M₁be (M₁: Hævet littorina havbund, b: ferskvandsdannelse, e: flade/plateau)

Naturregion 3 Agc (A: morænelandskab fra sidste istid, g: moræneler, c: jævnt stigende/faldende)

Se kortbilag 2A for afgrænsning af naturregioner.

Naturregion 6, som udgøres af et sammenhængende lavbundsområde, strækker sig langs kysten. Dette område ligger under kote 2,5 og er hævet littorina havbund. Med tiden er disse havaflejringer blevet overlejret af ferskvandsdannelse, således at jordbunden karakteriseres som humusholdig.

Nord for disse lavbundsområder i den østlige del af karakterområdet ligger et område som ifølge Jensen & Reenberg (1986) er påvirket af jordfygning, hvilket stemmer godt overens dels med områdenavnene Busemarke Sandlodder og Råby Sandlodder dels med topografi og jordbund. Topografisk er området småbakket uden overordnet orientering, mens jordbunden består af lerblandet sandjord. Dette sandede område udgør en mindre del af naturregion 3.

Foto 4: Kysten syd for Busemarke Mose.
Fra Klintholm havn i øst til Holmemose i vest er foretaget kystsikring, som det her viste.

Arealanvendelse

Dyrkningsformer

Vest for sommerhusområdet og Holmemose er jorden drænet og dyrkes.

Råbylille Sø og Råby Sø er ligeledes drænet, men ligger hen som brak og ekstensivt udnyttede arealer med spredte vildtagre.

Dele af jorden i Råby Sandlodder og Busemarke Sandlodder dyrkes intensivt. To kvægbedrifter, hvor dyrene går ude, findes i denne del af karakterområdet. Ifølge udtræk af Kommunens database (2004) ligger i Råbylille to gårde med svin og en med kvæg. Disse er dog ikke markante i landskabet.

Halvkulturarealer

Busemarke Mose, Råby Sø og Råbylille Sø udgør et sammenhængende lavbundsområde, dog med varierende arealanvendelse. Busemarke Mose ligger som et 100 ha. stort moseområde domineret af rørsump i den østlige del af karakterområdet. Se Foto 3. De øvrige lavbundsområder er drænet og ligger hen som ekstensivt drevne landbrugsarealer. Med braklagte marker og spredte vildtagre.

Beplantning

Beplantningen i den del af karakterområdet, som ligger vest for sommerhusområdet og Holmemose, domineres af bevoksninger af blandet løv og enkelte nåletræer, som findes langs kysten. En stor del af løvtræerne udgøres af poppel.

Set udefra fremstår sommerhusområdet som et skovområde domineret af fyr og birk.

Den nordlige og sydlige grænse af Råby Sø markeres af bevoksninger af nål og enkelte løvtræer. Se Foto 1. Langs de åbne dræningskanaler, som findes centralt i Råby Sø, står alm. hylde med så lang afstand, at de fremstår som enkeltstående. Dræningskanalerne og dermed rækkerne af hylde er orienteret i øst-/vestgående retning.

Råby Sandlodder er stort set dækket af en ca. 30 ha. stor beplantning af blandet nål.

Længere mod øst, på Busemarke Sandlodder findes beplantninger af nål på omkring 0,5 ha. spredt på bakketoppe og skråninger. Disse nåletræsbeplantninger er ofte delvis omkranset af løvfældende arter. I samme område findes enkeltrækkede hegn af løvfældende arter, som overordnet set er orienteret i nord-/sydgående retning. Se Foto 1.

Langs Søndre Landevej står vejtræer. Se Foto 5.

Bebyggelsesstruktur

I karakterområdets vestlige del ligger et omkring 64 ha. stort sommerhusområde, bestående af matrikler udstykket i ens størrelse efter et velordnet mønster.

Den øvrige bebyggelse i området udgøres af enkelte spredte gårde, som ligger i den højereliggende sandede del af området.

Områdets eneste landsby er Busemarke. Denne landsby omtales ifølge Trap (1955) første gang i 1317. Betragtes udviklingen af landsbyen på de historiske kort fra henholdsvis 1888 henholdsvis 1930 og frem til i dag, ses det, at den er vokset langs vejen i begge retninger.

Tekniske anlæg

Nord for Søndre Landevej i udkanten af den vestlige del af Busemarke ligger en fungerende grusgrav.

Foto 5: Vejtræer langs Søndre Landevej.
Det højere liggende område til højre i billedet er Råby Sandlodder.

Rumlige og visuelle forhold

Arealanvendelsen og ikke mindst vegetationen skaber et varieret middelskala landskab. Beplantningen, som er hyppigt forekommende i området, varierer både i form, artssammensætning og orientering, hvilket gør den til en afgørende faktor for områdets varierede fremtoning.

Den høje andel af hegn og småplantninger af nål og løv i den centrale del af Busemarke Sandlodder får dette område til at fremstå som et småskala landskab med lukkede rumlige afgrænsninger betinget af terræn og bevoksning. Hegnene er overordnet orienteret i nord-/sydgående retning, hvilket giver området et middelfremtrædende mønster trods de terrænmæssige forhold samt de spredte beplantninger. Vest for Skaglevadssluse ligger Søndre Landevej i stort set samme terrænmæssige højde som Busemarke Mose. Således findes her en landskabelige sammenhæng og et åbent ubrudt kig fra vejen imod vest til rørskoven i Busemarke Mose.

Omkring Busemarke Mose og Råby Sø er området roligt og sine steder uforstyrret. Rumligt afgrænses området af nåletræsbeplantningen på Råby Sandlodder i øst, Råby Oved og sommerhusområdet i vest samt den højere liggende morænebakke ud mod kysten i syd. Det rumligt afgrænsede område, som udgør Råby Sø, deles op i transparent afgrænsede rum, som er orienteret i øst-/vestgående retning. Denne rumlige opdeling er betinget dels af beplantningerne langs den nordlige og sydlige grænse af lavbundsområdet dels af de hylde træer, som står langs de øst-/vestgående åbne dræningskanaler.

Sommerhusområdet fremstår, som beskrevet ovenfor, som en grøn rumlig afgrænsning således at bebyggelsen ikke er synlig fra de omkringliggende områder. Den rekreative anvendelse af denne del af området har således ikke indvirkning på karakteren af den øvrige del af karakterområdet.

Pga. de terrænmæssige forhold samt forekomsten af beplantning langs størstedelen af kyststrækningen findes ingen markante havudsigter i området

Kulturhistoriske mønstre og anlæg

Karakterområdet dækker de sydlige og dermed yderste dele af ejerlavene til Råbylille, Råbymagle og Busemarke.

Af de høje målebordsblade fra 1888 samt de lave målebordsblade fra 1930 fremgår det, at Råby Sø har været udnyttet til tørvegravning. I dag findes ingen spor af denne aktivitet. Området er gennemdrænet og sommerhusområdet, som ligger på de tilstødende lidt højere liggende arealer, strækker sig ud på de tidligere mosearealer.

Råbylille Sø gennemgår, over samme tidsperiode, en udvikling fra eng i 1888 til dyrket mark med et fint net af åbne drækanaler i 1930 til i dag at være drænet ekstensivt udnyttet landbrugsjord.

Busemarke Mose gennemgår den mindste grad af forandring. Gennem hele perioden har området karakter af eng. Eneste udvikling består i indskrænkning af udstrækningen af Busemarke Sø.

Det højereliggende sandede område omkring Råby Sandlodder og Busemarke Sandlodder fremstår på de historiske kort som et åbent landskab uden hegn. Den høje andel af nord-/sydgående hegn som findes i landskabet i dag er således kommet til siden 1930. Området har mange af de landskabelige træk som er karakteristisk for områder med sandede jorde. Topografien i området bærer præg af at være vindpåvirket. Det småbakkede terræn er sandsynligvis skabt ved jordfygning, hvilket bekræftes af en udpegning af området, som værende påvirket af jordfygning, ifølge Jensen & Reenberg (1955). De nord-/sydgående hegn er oplagt et tiltag, som er blevet foretaget for at dæmpe jordfygningen. Herudover er antallet af gårde i området begrænset.

En langdysse ligger nord for Søndre Landevej vest for Nøddebjerggård.

Landskabets tilstand og udviklingstendenser

Områdets karaktergivende elementer fremstår generelt i god stand. Overordnet findes ingen tegn på ændringer i karakteren af området. Dog kan den udvikling i form af ekstensiv udnyttelse af Råby Sø og de jagtinteresser, som tilsyneladende knytter sig til området forventes at fortsætte.

I den vestlige ende af sommerhusområdet er igangsat nybyggeri. Dette kan dog kun erkendes indefra sommerhusområdet og ikke udefra.

Planmæssige og juridiske bindinger Regionplan 2001-2013, Storstrøms Amt

- Lavbundsarealer

Busemarke Mose, Råby Sø, Råbylille Sø og Holmemose er udpeget til lavbundsområde.

- Ny skovtilplantning uønsket

Busemarke Sandlodder, området nord for Råby Sandlodder, Busemarke Mose, Råby Sø og Holme Mose er udpeget som områder, hvor ny skovtilplantning er uønsket.

- Regionale naturområder med jordbrugsinteresser

Råbylille Sø, Råby Sø og Busemarke Sandlodder er udpeget som regionale naturområder med jordbrugsinteresser.

- Regionale naturområder

Busemarke Mose er udpeget som regionalt naturområde.

- Særlige regionale naturbeskyttelsesområder

Busemarke Mose, Busemarke Sandlodder og Råby Sandlodder er udpeget som særlige regionale naturbeskyttelsesområder.

Natura 2000 områder

- Habitatområde nr. 192

Råby Sø, Busemarke Mose, Råby Sandlodder og Busemarke Sandlodder udgør tilsammen habitatområde nr. 192.

Udpegningsgrundlaget for dette habitatområde kan ses på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside (Skov- og Naturstyrelsen, 2004 A).

Litteraturliste

Jensen, Kr. M. & Reenberg A. (1986): Landbrugsatlas Danmark Atlas over Danmark serie II, bind 4. Det kongelige Danske Geografiske Selskab. C. A. Reitzels Forlag. København 1986.

Storstrøms Amt (2002): Regionplan 2001-2013. Nysted Bogtrykkeri A/S

Trap, J. P. (1955): Danmark. Bind 9. Præstø Amt. 5. udg.

Skov- og Naturstyrelsen (2004 A): Udpegningsgrundlag – habitatområder. [Citeret maj 2004]

Tilgængelig på internettet: www.natura2000.sns.dk/habitat/oplysninger/udpegningsgrundlag/

Skov- og Naturstyrelsen (2004 B): Habitatdirektivet: [Citeret maj 2004]

Tilgængelig på internettet: www.natura2000.sns.dk/habitat/habitatdirektivet/

